

М.О. Романюк, Н.Б. Купчак, Т.О. Вовк
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

На сучасному етапі розвитку економіка вимагає ведення нових технологій, техніки в діяльність підприємства. У зв'язку з тим, що в нас недостатня законодавча база, застаріла матеріально-технічна база, по цих причинах облік основних засобів є надзвичайно актуальною темою та потребує удосконалення.

Великий внесок в розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблем обліку основних засобів здійснили провідні вчені-економісти, як вітчизняні – Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Гайдуцький П.І., Голов С.Ф., Грінько А.П., Кірейцев Г.Г., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Моссаковський В.Б., Огійчук Н.Ф., Пушкар М.С., Сопко В.В., Сук Л.К., Н.М. Ткаченко., Янчева Л.М., так і зарубіжні – Палій В.Ф., Соколов Я.В., Шеремет А.Д та інші вчені

Дослідження літературних джерел з обраної тематики доводить, що правильна постановка обліку основних засобів повинна забезпечити: чітке документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах надходження, переміщення, ліквідації та вибуття основних засобів; найсуворіший систематичний контроль за збереженням кожного об'єкта основних засобів і ефективним використанням машин, устаткування, транспортних засобів і виробничих площ; правильне обчислення і своєчасне відображення в обліку амортизаційних відрахувань та сум зносу основних засобів; правильне відображення витрат на ремонт основних засобів [1,с.222].

Н.М. Ткаченко вважає, що бухгалтерський фінансовий облік основних засобів повинен забезпечити: контроль за збереження основних засобів; своєчасне, правильне документальне оформлення відображення в обліку надходження основних засобів (фондів), їх внутрішнього переміщення (з цеху в цех, зі складу на склад, з відділу у відділ тощо), ефективного використання, вибуття (ліквідація, реалізація, безкоштовна передача); своєчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів; відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів; визначення результатів від ліквідації, а також збитків від списування не повністю амортизованих об'єктів основних засобів; виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів [4, с.181]. За словами Г.Г. Кірейцева для успішного вирішення завдань управління процесами виробництва і відтворення основних засобів праці, постійного утримання їх у придатному до функціонування стані і забезпечення ефективного використання необхідна інформація не тільки про їх вартість, але і детальні відомості про матеріально-речовий склад, корисні зовнішні функції, стан готовності до експлуатації та інші дані [2,с.12]. Розгляд питань нормативно-правового забезпечення обліку основних засобів дозволяє стверджувати, що основні засоби є не, що інше як матеріальні активи використовувані у діяльності будь-якого підприємства, термін використання яких більший за операційний цикл (тблиця 1).

В процесі дослідження з'ясовано, що ефективність використання основних засобів прямо залежить від процесу їх утворення. Основні проблеми організації обліку основних засобів наведені на рисунку 1.

Ми погоджуємось з думкою авторів, які вважають, що виникла необхідність створення (оновлення) інформаційної бази норм та нормативів витрат, які б враховували специфіку галузі та підприємства зокрема. Таке впровадження дозволить контролювати рівень витрат з метою уникнення процесу виготовлення не облікованої продукції та отримання тіньових доходів. Адже тіньові витрати породжують тіньові

доходи. [3]

Таблиця 1

Сутність поняття «основні засоби» згідно нормативно-правових актів

Нормативний документ	Визначення основних засобів
П(С)БО 7 «Основні засоби»	матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Положення з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ	матеріальні активи, які утримуються установою для використання їх у виробництві/ діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг, для досягнення поставленої мети, та/або задоволення потреб установи, або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року
Податковий кодекс України	матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік .
МСБО 16 «Основні засоби»	матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей та використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду.

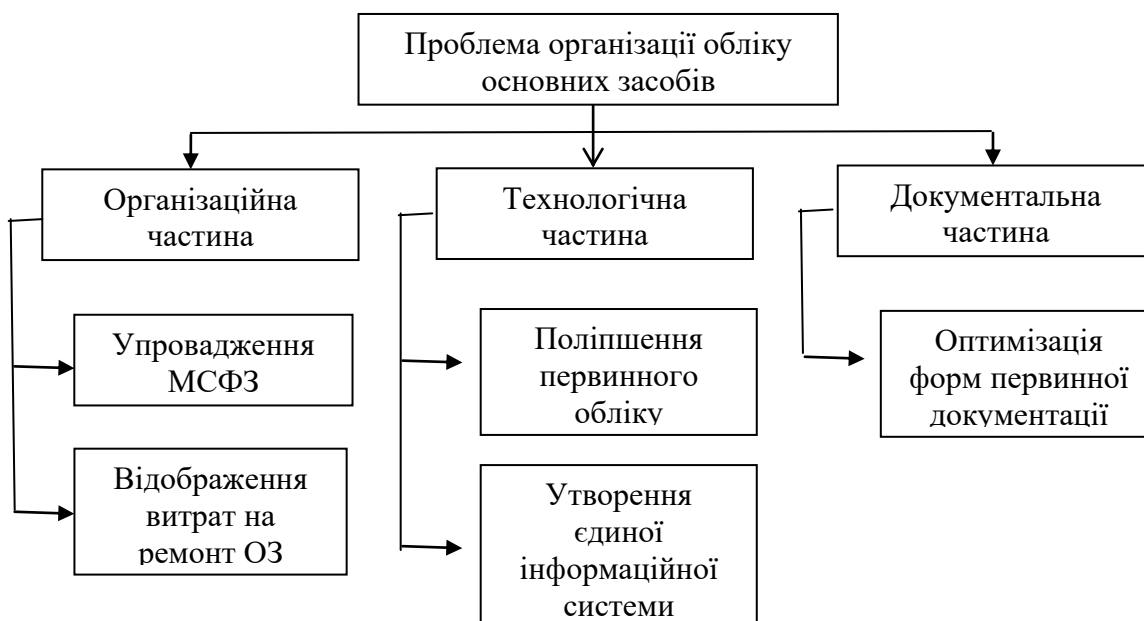

Рис. 1. Проблеми організації обліку основних засобів

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що для вдосконалення обліку

основних засобів потрібно покращити законодавчо-нормативне забезпечення, а також організацію та методику їх відображення в інформаційній системі обліку.

1. Гринман Г.И. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве / Гринман Г.И. : [3-е изд., перераб. и доп.]. М.: Агропромиздат, 1989. – 495 с.

2. Кірейцев Г.Г. Облік основних засобів у сільськогосподарських підприємствах / Г. Г. Кірейцев, Л. О. Іваніщенко; ред. В. Д. Гревцов ; рец. : Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Данилюк, В. І. Митрофанов. – К. : Урожай, 1987. - 176 с.

3.Павликівська О. І. Методологічні підходи до визначення сутності доходів та витрат / О. І. Павликівська, Л. І. Марущак // Бізнес Інформ. - 2016. - № 10. - С. 343-348.

4. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Н.М. Ткаченко [6-те вид]. – К.: А.С.К., 2002. – 784 с.

О.В. Романюк

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

У структурі активів сучасного підприємства необоротні активи займають найбільшу частину (до 50%), які забезпечують економічну стійкість підприємств та спрямовані на інтенсифікацію відтворювального процесу і підвищення рівня ефективності виробництва. До необоротних активів підприємства відносять основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, довгострокові: фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, біологічні активи та інші необоротні активи. Досвід вітчизняних підприємств та зарубіжних компаній показує, що важливою складовою ефективною системи управління є застосування зовнішнього і внутрішнього аудиту. Отже, розробка дієвої методики аудиту необоротних активів підприємства, що включає повний обсяг інформаційних джерел, об'єктів і раціональних етапів перевірки, моделей робочих документів аудитора, є запорукою підтвердження показників фінансової, податкової та інших видів звітності.

Метою аудиту необоротних активів є формування незалежної думки фахівців, аудиторський рівень яких визнаний Аудиторською палатою України, щодо достовірності, законності, якості, прозорості, повноти, своєчасності обліку господарських операцій з основними засобами, нематеріальними активами, довгостроковими фінансовими інвестиціями, дебіторської заборгованості та іншими видами необоротних активів, їх відображення у звітності, що обумовлено чинним законодавством і добровільними договірними відносинами з замовником.

Інформаційними джерелами отримання аудиторських доказів по обліку необоротних активів, як правило, визначені: первинні і зведені документи (акти, накладні, платіжні доручення, довідки, договори, кошториси і плани на ремонт, інвентарні картки, інвентаризаційні описи та інше); облікові реєстри (Журнали 3, 4, відомості аналітичних рахунків, Головна книга, оборотно-сальдова відомість та інше); звітність (фінансова, управлінська, статистична, податкова); акти попередніх перевірок аудиторської фірми, податкової інспекції та інші накази, розпорядження підприємств. У зв'язку з тим, що аудиторська перевірка – це творчий процес аудитора виходячи із його професіоналізму, організаційно – технологічних особливостей підприємства можлива різна послідовність аудиту.

Можна виділити три етапи проведення аудиту:

- 1) аудит основних засобів;
- 2) аудит нематеріальних активів;
- 3) аудит капітальних інвестицій та інших активів.

Основними методами, які використовуються при аудиті основних засобів, є